

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

วันที่ ๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ และวิทยากรของมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้รับเชิญจากชมรมพุทธศาสน์ วังพญาไท เพื่อไปร่วมสนทนาธรรมเนื่องในวันพืชมงคล ที่ห้องประชุมใหญ่ ซึ่งอยู่ชั้น ๑๐ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

แม้ว่าจะเป็นการสนทนาธรรมที่มีเวลาเพียงสองชั่วโมง แต่ก็มีผลการสนทนาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่ผู้ที่ได้ฟัง จะได้พิจารณาธรรมที่ได้ยินได้ฟังเพื่อความเข้าใจ เป็นขณะที่มีค่ายิ่งขณะหนึ่ง ที่ทุกคนควรรู้ว่า ลาภอันประเสริฐเหนือสิ่งอื่นใดในชาตินี้ คือ โอกาสที่จะสะสมความรู้ ความเข้าใจในพระธรรม ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ และทรงแสดงไว้ เป็นการมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ที่อาศัยอย่างแท้จริง

อารมณ์บาท

การศึกษาพระธรรม เป็นเรื่องความเข้าใจสภาพธรรมที่มีจริง ๆ ที่กำลังปรากฏ ตามปกติในชีวิตประจำวัน เป็นการศึกษา เพื่อละความไม่รู้ เพราะพระธรรม ละเอียด มาก และลุ่มลึก ถ้าพื้นฐานเราไม่ดี ความเข้าใจไม่มั่นคง เราจะเข้าใจแต่ความหมาย ของ "ชื่อ" ที่เราจำ แล้วก็พูดตาม โดยคิดว่าเราเข้าใจ

การฟังเรื่องของสภาพธรรม เป็นเรื่องเพิ่มพูนปัญญา เป็นการฟังเพื่อ "ละความ ไม่รู้" ในสิ่งที่กำลังปรากฏ พระธรรม ที่พระผู้มีพระภาคทรงตรัสรู้และทรงแสดงนั้น เราไม่ สามารถจะคิดเองได้ เพราะเหตุว่า คำสอนของพระองค์นั้น มาจากการบำเพ็ญพระ บารมี ถึงสี่อสงไขยแสนกัป สิ่งที่เรามีโอกาส ที่จะได้ฟัง ในปัจจุบัน ในชาตินี้ หลังจากที่ พระองค์ทรงปรินิพพานแล้ว สองพันห้าร้อยกว่าปี ก่อนที่พระธรรมนี้ จะอันตรายกันไป เพราะไม่มีใครศึกษา ไม่มีใครเข้าใจ ก็ควรที่จะได้เห็นประโยชน์สูงสุด

ท่านอาจารย์ :

สิ่งที่มีจริงที่ปรากฏ ตั้งแต่เกิด ก็ปรากฏให้เห็น ว่ามีจริงๆ จนกระทั่ง ขณะสุดท้าย ที่จะจากโลกนี้ไป ก็ยังมีการเห็น หรือ มีการรู้ สิ่งที่มีในโลกนี้เป็นครั้งสุดท้าย แล้วก็จากโลกนี้ไป เพราะฉะนั้น ตั้งแต่เกิดจนถึง ณ บัดนี้ ถ้าไม่มีโอกาส ได้ยินได้ฟังพระธรรมเลย ก็เป็นการมีชีวิตอยู่ ซึ่งทุกคนก็รู้ว่า ชีวิตของแต่ละคน เกิดแล้วต้องเป็นไป ตามเหตุ ตามปัจจัย ไม่มีใครสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิต ซึ่งแต่ละขณะ ต้องเกิดขึ้นเป็นไป ตามปัจจัย ไม่ใช่มีใคร สามารถที่จะไปบันดาล หรือเปลี่ยนแปลง ให้เป็นอย่างอื่นได้ ถ้าไม่มีการฟังพระธรรมเลย ก็จากโลกนี้ไป โดยไม่ได้รู้ความจริงว่า เกิดมาทำไม? แล้วก็ต้องตายไปด้วย ไม่ใช่เพียงแค่เกิดมา แล้วก็ยังอยู่ต่อไป

...เพราะฉะนั้น ก็ต้องคิดถึงความจริง แล้วก็ต้อง
เข้าใจประโยชน์สูงสุดของชีวิตว่า ประโยชน์สูงสุด
ก็คือว่า ก่อนจะเกิด ไม่มีคนนี้เลย ที่จะเป็นสิ่งที่
เข้าใจว่า "เป็นเรา" แต่ว่าเมื่อเกิดแล้ว ก็มีเหมือน
กับว่า "มีเรา" แล้วก็ "หายไป" จากโลกนี้ ไม่เหลือ
อะไรเลยจากการมีชีวิตอยู่ในโลก สุขบ้าง ทุกข์
บ้าง เห็นบ้าง ได้ยินบ้าง เหล่านี้แล้วก็ไม่มีอะไร
เหลือ แล้วจะมีประโยชน์อะไร? กับการที่เกิดมา...

...แต่ที่ว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็น พระโพธิสัตว์ แล้วก็มีภารกิจที่จะเข้าใจ ความจริง ของสิ่งที่ปรากฏ เพราะรู้ว่า เมื่อมีจริง ก็สามารถที่จะ เข้าใจความจริงนี้ได้ จึงได้ทรงบำเพ็ญพระ บารมีนานมาก เพื่อที่จะได้รู้ความจริง ของสิ่งซึ่ง "กำลังปรากฏ" ด้วยเหตุนี้ การมีโอกาสดำฟังพระ ธรรม แล้วก็ได้เริ่มฟังพระธรรม แล้วก็ "มีความ เข้าใจ" ว่า ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรง ตรัสรู้ ก็ทรงตรัสรู้ "สิ่งที่กำลังปรากฏ" ใน "ขณะนี้" เอง แต่ว่า "ยาก" กว่าที่จะได้รู้ความจริง ของ "สิ่งที่ กำลังปรากฏ" ไม่มีใครสามารถที่จะ "คิดเอง" ได้ แต่ว่า "สิ่งนี้" ก็มีจริงๆ สำหรับผู้ที่ตรัสรู้แล้ว และ ทรงแสดงความจริง ของ "สิ่งที่มีจริง" เพราะฉะนั้น ใครก็ตามที่มีโอกาส ได้ยิน ได้ฟัง ก็เป็นลาภอัน ประเสริฐ เพราะเหตุว่า จะทำให้ มีความเห็นถูก มี ความเข้าใจถูก ตั้งแต่ขณะที่ฟัง "เข้าใจ" ก็จะทำให้ แม้ขณะต่อไปอีก ไม่ว่าจะเกิดที่ไหน เมื่อไหร่ ก็ยังมีโอกาสที่จะได้ "เข้าใจ" สิ่งที่ยังนั้น แหละ เพราะเหตุว่า "ได้ฟังแล้ว"...

...เพราะฉะนั้น โอกาสนี้ ก็เป็นโอกาสที่เป็น लाभ
อันประเสริฐที่มีโอกาส ที่จะได้เข้าใจ สิ่งที่มีใน
ขณะนี้ จากการที่ฟังเรื่องของสิ่งที่มีในขณะนี้ แล้ว
ก็พิจารณา ไตร่ตรอง จนกระทั่ง เป็นความเข้าใจ
ของตนเอง เพราะเหตุว่า ชาวพุทธ ลืมคำว่า
"พุทธะ" "พุทธะ" คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แสดงว่า
ก่อนนั้น ต้องยังไม่ตื่น เพราะฉะนั้น ก็ยังไม่รู้ความ
จริง ของสิ่งที่มีแล้ว จะเบิกบาน ใน "ความไม่รู้"
นั้นได้อย่างไร? เพราะว่า "ความไม่รู้" ไม่น่าจะเป็น
ที่เบิกบานเลย...

...ด้วยเหตุนี้ ถ้าเป็นผู้ที่ได้ยิน ได้ฟัง คำว่า "พุทธะ" ก็ต้องเข้าใจความหมายจริงๆ ว่า หมายความว่า "ผู้รู้" ซึ่งรู้ทุกสิ่ง ทุกอย่าง เพราะการตรัสรู้ ไม่ใช่เพียงรู้ได้กๆ น้อยๆ แต่ตรัสรู้ความจริง ของสิ่งที่กำลังมี ในขณะนี้ ซึ่งคนอื่น ไม่สามารถที่จะรู้ได้ ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่มีจริงในขณะนี้ "ไม่ง่าย" ต่อการที่จะรู้ความจริง แต่ก็สามารถที่จะ "เริ่มเข้าใจ" ได้ โดยความเป็น "ผู้ตรง" ว่า ขณะนี้ ฟังอะไร? ฟังให้เข้าใจความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ เพื่อที่จะได้ ไม่หลงเป็นผู้ที่เพราะความไม่รู้ ก็จะทำให้ชีวิตเป็นไปด้วยความไม่รู้...

...แต่ถ้า มีความรู้ถูก มีความเห็นถูก ชีวิตก็จะ
เปลี่ยน จากการที่ไม่รู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก
อะไรผิด ก็จะทำให้ "พ้น" จากความประพฤติ ซึ่ง
เป็นเหตุที่นำทุกข์มาให้ เพราะฉะนั้น การฟัง
ธรรมะแต่ละครั้ง ให้ทราบว่ ประโยชน์อยู่ที่
"ความเข้าใจ" ไม่ใช่ประโยชน์ที่ทำให้อยากได้
อยากรู้แจ้งอริยสัจธรรม อยากหมดกิเลส แต่ไม่รู้
อะไรเลย ไม่รู้ความจริง แม้ของสิ่งที่กำลังปรากฏ
ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุว่า ทุกอย่าง ต้องเป็นไป
ตามเหตุ ตามปัจจัย...

ท่านผู้ถาม :

กราบเรียนถาม อาจารย์สุจินต์ นะครับ พอได้ผมได้ศึกษาธรรมะ มาจากหลายครูบาอาจารย์ ทุกครูบาอาจารย์ก็เก่งครับ รวมถึงผมได้ศึกษาของอาจารย์สุจินต์ด้วย (แต่) ทุกคนสอนแนวทางไม่เหมือนกัน ผมก็เลยสงสัยว่ามาตรฐานอยู่ที่ไหน? ผมก็เลยกลับมาดูว่า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ท่านตรัสไว้อย่างไร ผมก็เลยมาอ่านพระไตรปิฎก ในพุทธวจน ท่านตรัสไว้มีหลายนัย แล้วแก่นจริงๆ คือ อะไร? โดยรวมที่ผมเข้าใจด้วยตัวผมก็คือ มีอริยมรรคมีองค์ ๘ แล้วก็สติปัฏฐาน ๔ ในสติปัฏฐานสูตร แล้วผมก็เลยมาดูอีกนัยหนึ่ง ที่เป็นสักแต่ว่า ก็จะเป็นเกี่ยวกับรูป-นาม ก็คือ มาเข้ากับอาจารย์สุจินต์ที่อาจารย์สุจินต์สอนนะครับ

ก็คือ เหมือนกับว่า ผัสสะกระทบอายตนะ เนี่ย คือ สภาพ
ธรรมะอย่างหนึ่ง เท่านั้น อย่างเช่น ตาเราเห็น เราก็เป็น
สภาพเห็นเท่านั้น เป็นนามธรรมอย่างหนึ่งโดยที่ไม่ปรุง
แต่ง อันนี้ก็เป็นเกี่ยวกับรูป-นาม แต่ผมมาดูอีกนัยหนึ่งที่
พระพุทธรูปท่านตรัสเป็นอานาปานสตินะครับ อยู่ในสติ
ปัฏฐานสูตร ท่านตรัสว่า สติปัฏฐาน ๔ บริบูรณ์ เมื่อ
อานาปานสติ บริบูรณ์ ผมก็เลยสงสัยว่า เราต้องปฏิบัติ
ทางไหนครับ? ทั้งแยกรูป-นามหรือว่ามาเจริญสติปัฏฐาน
ในกาย เวทนา จิต ธรรม แล้วผมก็ลองปฏิบัติดู สองทาง
เลย ผมสงสัยทุกอย่างนะครับ เพราะเราไม่รู้ว่า ตรงไหน
ที่ถูกต้องจริงๆ แล้วก็เป็วิชาจริงๆ เพราะผมยังศึกษามาก ยิ่ง
เหมือนกับว่า เรายังมีวิชาใหม่นะครับ

ท่านอาจารย์ :

คะ การศึกษาทุกอย่าง ต้องตามลำดับหรือเปล่าคะ? หรือ
ว่า ซ้ำๆ ไป พอได้ยินคำว่า "มรรค" พอได้ยินคำว่า สติ
ปัฏฐาน" หรือ "ปฏิบัติ" แล้วก็ลองปฏิบัติหลายอย่าง แต่

ว่า ตามความเป็นจริงขณะนี้ เข้าใจสิ่งที่กำลังมี จริงๆ หรือเปล่า? นี่ก็ตามลำดับ เพราะฉะนั้น พระธรรม "ตั้งต้น" ด้วยการพูดถึงสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ ซึ่ง ภาษาบาลี ใช้คำว่า "ธรรมะ"

แต่ "ธรรมะ" ไม่ใช่ภาษาไทยเพราะว่าบางคนฟังแล้วไม่รู้ ว่า ธรรมะ คืออะไร? เป็นคนไทย แล้วก็ถามว่า ธรรมะ คืออะไร? ก็แสดงว่า ธรรมะไม่ใช่ภาษาไทย แต่ถ้าใช้คำว่า ขณะนี้ สิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้ มีหรือเปล่า? จะตอบว่า อย่างไร? สิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้ มีไหม? ยังไม่ต้องไปมรรค ยังไม่ต้องไปไหนเลย เพียงสิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้ มีไหม? นี่ คือ ตามลำดับ ของความเข้าใจ

...ถ้าพูดถึง สิ่งที่ไม่จริง มีประโยชน์ไหม? และถ้าพูดถึงเรื่องอื่น แต่ไม่ทำให้เข้าใจ สิ่งที่กำลังมีในขณะนี้ จริงๆ จะเป็นประโยชน์ไหม? ทั้งๆ ที่มี สิ่งที่กำลังปรากฏว่ามีจริงๆ "เห็น" มีจริงๆ แน่แน่นอน สิ่งที่ปรากฏให้เห็นก็มีจริงๆ แน่แน่นอน เพราะฉะนั้น ถ้าพูดถึงสิ่งที่มีจริง ให้เข้าใจ จะมีประโยชน์มั๊ยคะ? จะมีประโยชน์นะคะ ซึ่งภาษาบาลี ก็ใช้คำที่แสดงถึงสิ่งที่มีจริงๆ ว่า "ธรรมะ" ภาษาบาลี ไม่มีคำว่า "สิ่งที่มีจริงๆ" แต่ "ธรรมะ" คือ "สิ่งที่มีจริงๆ" ไม่ใช่สิ่งที่ไม่มี...

"เห็น" เป็น "ธรรมะ" หรือเปล่าคะ?

ท่านผู้ถาม :

เป็นครับ

ท่านอาจารย์ :

เป็น เพราะเป็นสิ่งที่มีจริงๆ มีความรู้ มีความเข้าใจว่าขณะนี้ "เห็น" เกิด จึงเป็น "เห็น" เดียวนี้ ถ้าไม่เกิด ก็ไม่ใช่เห็น ถูกต้องมั๊ยคะ?

ท่านผู้ถาม :

ถูกครับ

ท่านอาจารย์ :

หรือว่า "ได้ยิน" ก็ต้องเป็น "ได้ยิน" เกิด แล้ว "ได้ยิน" "ได้ยิน" จะเป็นอื่นไม่ได้ นอกจากว่าเกิดขึ้นได้ยิน "เสียง" เป็นธรรมะหรือเปล่าคะ?

ท่านผู้ถาม :

เป็นครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะถ้ารู้ความจริง ของสิ่งที่มีจริง เริ่มตั้งแต่ มีความเข้าใจว่า สิ่งที่มีจริง แม้ในขณะนี้ ก็หลากหลายมาก แล้วก็ต่างกันด้วย "เสียง" มีจริงๆ มั๊ยคะ?

ท่านผู้ถาม :

มีครับ

ท่านอาจารย์ :

"ได้ยิน" มีจริงๆ หรือเปล่า?

ท่านผู้ถาม :

มีครับ

ท่านอาจารย์ :

แล้ว "ได้ยิน" เป็น "เสียง" หรือเปล่า?

ท่านผู้ถาม :

ไม่ใช่ครับ ไปรับรู้เสียงครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น "ได้ยิน" ก็เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง "เสียง" ก็เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้ จนกระทั่งรู้ความจริง เป็น "มรรค" คือ "หนทาง" ที่จะ ประจักษ์แจ้ง ความจริง ของสิ่งที่ปรากฏหรือเปล่า? เพราะฉะนั้นส่วนใหญ่ เราละเลย และข้าม "ความเข้าใจ" ไปหาอย่างอื่นหมดเลย ไปหาศัพท์ต่างๆ ก็มี แต่ว่า สิ่งที่มีจริงๆ เดียวนี้ แม้แต่ "ลักษณะ" ที่ต่างกัน ก็ยังไม่ได้รู้ตามความเป็นจริง ถ้าไม่ถาม ก็ไม่คิดถึงเลยด้วยซ้ำไป ใช่มั้ยคะ?

...ขณะนี้ ที่ "ได้ยิน" แล้วไม่รู้ความจริงของ "ได้ยิน"
 ขณะนั้น จะ "ละ" ความติดข้อง และ ความไม่รู้
 ได้ไหม? ก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ก็ไม่ใช่หนทางที่จะ
 ประจักษ์แจ้ง ความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ เพราะว่า
 ไม่ใช่สมรรถ เป็นเพียงคำ แต่ต้องหมายความว่า
 ความเข้าใจ ตามลำดับ จนกระทั่ง สามารถที่จะ
 เข้าใจ "ลักษณะ" ของสิ่งที่ปรากฏจนประจักษ์
 แจ้ง ในทุกขอริยสัจจะ ซึ่งหมายความว่า สิ่งที่เกิด
 ในขณะนี้...เกิด...แล้ว...ดับ...

...ถ้าไม่มีความเข้าใจอย่างนี้ ไม่ค่อยๆ เข้าใจขึ้น
 ก็ไม่สามารถที่จะรู้ความจริงของ "เห็น" ซึ่งเกิดแล้ว
 ดับ ไม่ใช่ได้ยิน ขณะที่ "เห็น" จะมี "ได้ยิน" ไม่ได้
 และ แม้แต่ขณะที่ได้ยินขณะนี้ "ได้ยิน" คำว่า "ได้
 ยิน" แล้วก็ กำลัง...เริ่มเข้าใจ..."ลักษณะ" ที่ได้ยิน
 ว่า "ได้ยิน" เกิด "ได้ยิน" เสียง แล้ว "ได้ยิน" ก็ดับ นี่
 ก็เป็นการเริ่มเข้าใจความจริง ของสิ่งที่มีจริง...

...จนกว่าจะ ประจักษ์แจ้ง การเกิดดับ ของทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งมีปัจจัย เกิดขึ้น และ ดับไป จึงจะเป็นความเห็น ถูก ความเข้าใจถูก ในสิ่งที่มีจริงๆ ซึ่งภาษาบาลีใช้คำว่า "ธรรมะ" "เข้าใจธรรมะ" ก็คือ เข้าใจความจริง ของสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ จนกว่าจะรู้ความจริง ละคลายความสงสัย และ ความไม่รู้ อย่างนี้ พอที่จะเข้าใจมั๊ยคะ?...

"...ทุกท่านต้องมีความอดทนที่จะศึกษาให้เข้าใจธรรม อดทนฟังและศึกษาเป็นปี เป็นหลาย ๆ ปี แล้วก็ตลอดชีวิตด้วย ยิ่งฟังก็ยิ่งรู้ว่าที่เคยเข้าใจว่าธรรมะไม่ต้องศึกษา เป็นสิ่งที่เป็นไปได้เลย ศึกษาแล้ว กว่าจะค่อย ๆ เข้าใจขึ้นในขั้นของการฟัง จนกระทั่งมีเหตุปัจจัยที่จะทำให้สติเกิดระลึกถึงลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏก็เป็นอันตราบังคับบัญชาไม่ได้..."

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขอขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลจิต
ของท่านประธานชมรมพุทธศาสตร์ วังปญฺญาไท
พลตรีนายแพทย์ กฤษฎา ดวงอุไร รองเจ้ากรมแพทย์ทหารบก
และ สมาชิกชมรมฯ ทุกท่าน
และ ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

